

29. DIONYSIUS DE KARTUIZER, *Tractaet vanden loflijken maeghdelijken leven*. 's-Hertogenbosch, Laurens Hayen [voor de Kartuizers te Vught], [ca. 1510], 8°.

Derde stuk in convoluut. Oude perkamenten band met overslag; één slot in het midden van het voorplat. Herkomst: zuster Heilken van Naertege (in handschrift); zuster Salome de Cock (in handschrift); Wilhelmus Cuypers (in handschrift); Henricus Cuijpers, 1755 (in handschrift); Michael Heijnemans, 1777 (in handschrift); Maria van Dyck, 1792 (in handschrift); Johannes Coenen (in handschrift); Minderbroeders te Venray (in handschrift); Minderbroeders te Weert (stempel); Collectie Thomaasse, Universiteitsbibliotheek (stempel).

Afb. 23   *Utrecht, Universiteitsbibliotheek, coll. Thomaasse, Rariora kast 2-91*

De vertaler van dit korte traktaat over de maagdelijke staat, naar *De laudabili vita virginum* van Dionysius, is niet bekend. Dit kan op zichzelf al een aanwijzing zijn dat het een kartuizer is geweest. De vermelding onderaan het titelblad in een hand uit de tijd is uitermate belangrijk: „Bidt voer die Cartusers te vucht by Shertogenbosch die dit op hueren coste hebben doen drucken”. Vught is het Sinte-Sophiaklooster bij 's-Hertogenbosch, waarvan de eerste prior Dionysius was. Is het vermetel te veronderstellen dat de vertaler misschien wel een monnik van het Bossche klooster is geweest? Het moet in elk geval bestemd geweest zijn voor de kleine bibliotheek van de conversen en donaten, die het Latijn niet machtig waren. Op het titelblad prijkt een houtsnede (62 × 39 mm): Maria met het Kind in de zon, op de maansikkel; op de laatste bladzijde een houtsnede uit de reeks van de Meester van de Delbecq-Schreiberpassie (91 × 71 mm): Christus aan het kruis; het is een kopie, die vermoedelijk voor het eerst

**Tractaet brueder dponijs Cartuser.
vande loflijke maeghdelyke leuen**

**Bidt voer die Cartusers te vucht
by Oshertogenbosch die dit op huen
roste hebben doen drucken**

Afb. 23. — Dionysius de Kartuizer, *Tractaet vanden loflijken maeghdelyken leuen*. 's-Hertogenbosch, [ca. 1510]. — Utrecht, Bibliotheek der Rijksuniversiteit, coll. Thomaasse, Rariora kast 2-91, titelblad. (Cat. 29).

(Copyright: Utrecht, Bibliotheek der Rijksuniversiteit)

in een druk van Eckert van Homberch uit 1510 opduikt (NK 1357). De drie drukken in deze verzamelband zijn ongetwijfeld kort na het verschijnen van de jongste druk samengebonden; ze zijn doorlopend door één hand gerubriceerd. Het eerste stuk is de *Spiegel der volcomenheyt* van Lanspergius (cat. 51), gedrukt door Symon Cock te Antwerpen voor de Bossche boekverkoper Adriaen Roelofs (NK 1944). Het tweede stuk is het anonieme *Schat der godlijcker liefden, ghemaect ende tsamen vergadert doer dye Carthusieren tot Coelen* (cat. 51), eveneens te Antwerpen door Cock gedrukt voor Roelofs te 's-Hertogenbosch (NK 1870). Wie ze heeft gebundeld weten we niet. De talrijke eigendomsmerken bevinden zich ten dele op het titelblad van de eerste druk en tegenover het titelblad van de derde. De oudste eigenaar met name vermeld is „suester heilken van naertegē”. In de jaren twintig van deze eeuw, toen het eerste deel van de *Nederlandsche Bibliographie* verscheen, was het bandje in de bibliotheek van de minderbroeders te Venray, vanwaar het vermoedelijk vóór 1930 naar Weert is verhuisd. Toen in 1967 de Katholieke Theologische Hogeschool te Utrecht werd opgericht, kwamen in 1970 o.m. de bibliotheken van de minderbroederskloosters Venray, Alverna en Weert naar de universiteitsbibliotheek, waar ze deel uitmaken van de collectie Thomaasse, en dit ter nagedachtenis van de man die bij deze overdracht een voorname rol heeft gespeeld. [E.C.-I.]

CH. C. V. VERREY, *De boekdrukkerij van Laurens Hayen en van de „Broeders van het Gemeene Leven” te 's-Hertogenbosch in 't begin der 16e eeuw*, Dietsche Warande, 7, 1894, p. 100-101; NK 719; W. NIJHOFF, *L'art typographique dans les Pays Bas pendant les années 1500 à 1540*, La Haye, 1926, Hayen IV.18, 19; L. VERSCHUEREN, *De bibliotheek-catalogoog der kartuize S. Sophia te Vught*, Historisch tijdschrift, 14, 1935, p. 400; H. J. J. SCHOLTENS, *De kartuizers buiten 's-Hertogenbosch*, Bossche bijdragen, 16, 1938-39, p. 40; J. A. DE KOK, *Overdracht van R.K. bibliotheken aan de Universiteitsbibliotheek te Utrecht*, Open, 3, 1971, p. 787-790.
